

...a pokolgép pedig az én fejem

Wolfgang Borchert

Omlett vagyok. Talán nem olyan izletes és zsiros, de éppen olyan sárgán és laposan fekszem betegségem fekete hangulatában, mint az omlett a sütőserpenyő feketeségében. A májam kemény futball, a fejem forró teásfazék. A többi testrészem a futball és a teásfazék között olyan gerjedt és duzzadt, mint a gyulladásoz vakbél.

Mellettem az asztalon kalapálnak — már néhány órája. Az asztalnál kilencven font ül a széken és kopácsol az asztalon lévő negyvenöt fonton. Az a negyvenöt font az asztalon — az én kövér, nehéz írógépem. Az a széken ülő kilencven font — az én könnyű cingár apám. Néhány órája örült ütemben csapkodja a gépet, s minden koppantása egy pokolgépen koppan, a pokolgép pedig az én fejem.

Kint azonban madarak és gépkocsik vannak, és szürke felhők, amik még ma este föltétlenül el akarnak jutni a mosodába, mert szennyesek, akár az árnyékszéki törülközők. Ám a madarak tudják, hogy a törülközők mögött az ég kék marad. A gépkocsik meg ugyancsak túlkölnék. A túlkölközök egészségesek. A madarak, törülközők és a túlkölközök dühösítenek, mert betegségem miatt nem tarthatok velük. Kip-kip-kop-kop...

De türelmes vagyok, akár egy egyházi szent, akinek a körmeit pörkölük, s aki angyali türelmével örömet akar szerezni az istennek. (Mit kellett az angyaloknak tenniük az emberekért? Hát még az istennek!).

Az apám súlya kilencven font, az írógépe pedig negyvenöt, de az öreg azt állítja, hogy őt felüdíti a gépelés. Tulajdonképpen csak attól fél, hogy föltápázkodom a sütőserpenyői feketeségemből és magam fogok hozzá a kopogáshoz. Tudja, hogy nem nyugodnék, s ezért órákhosszat játssza álmodásaimat a gépen — kilencven font a negyvenöt fonttal szemben. Micsoda helyzet!

De ő apám s fél, hogy a májam léghajóvá, a fejem pedig turbinává válik, és a rossz szellőztetés következtében mind a kettő széthasad. Ventillátort játszik hát az apám, hogy távortartsa a turbinát és a léghajót. Mert ki tudja? Talán egy szemüveges? Mit használ a szemüveg, ha nincs

mögötte semmi, csupán fölényes mosoly és könnyező krokodiluszem, mely nem bölcsességből néma, hanem ostobaságból. Mindig meg kell különböztetni ugyanis: bölcsességből ered-e a némaság vagy ostobaságból. Én inkább lemondok a szemüveges kapacitásokról — nem, a tanárok se tudnak semmit.

Az apám tudja, — tudja, hogy nem lenne nyugtom, s azt a dolgot a májjammal, mert apám —, s emiatt viaskodik a negyvenöt font fémmel.

Ekkor vitázni kezdünk. A kilencvenöt fontos száraz köhögés az omlettszínű teásfazékkal, az apám meg én.

Elbeszélésemben ugyanis azt írom, hogy egy macska csontjai sápkórosan csillannak ki a csatorna iszapjából. Egy macska csontjai? Nem, ezzel az apám nem egyezik. Fölveti a merész kérdést:

— Honnan tudod, hogy macskacsont az, ami abban a te csatornádban fekszik és sápkórosan csillogva elúzi az örökkévalóság hülyeségét?

Meglepődöm, de biztos vagyok a dolgomban:

— Hát tudom. Csak macskát fojtanak a csatornába.

Am a kilencven font nem egykönnyen hátrál meg:

— A csatornába belefojtanak, illetve belefulladások egyebek között: kutyák, verebek és szerelmes kamaszok. De kerülnek bele romlott halak, régi agancsok, megfojtott bankárok és kéjgyilkolt ringyók is. Persze macskák is. De nincs az az anatómia-tanár, — hiszen amúgy is mind rövidlátó —, aki a hídról meg tudná állapítani, hogy macska vagy ringyó csontjai kandikálnak-e ki az iszapból. A tanárok ugyanis szintén nem tudnak semmit, barátocskám.

Ohó! Az apámban költő bujkál, az apám fia pedig olcsó kibúvót keres:

— De tudom, macskacsont volt, pontosan tudom. Ha én azt írom, hogy macskának a csontja volt, hát akkor ha a fene fenét eszik is macskának a csontja volt, és kész. Akinek a macskacsont miatt nem tetszenek az elbeszéléseim, hát ne olvassa. Nem szorultam én ilyen szórszálhasogató olvasókra. Nem látod be, hogy macskacsont volt? Mi más lehetett?

Az asztal tulsó oldaláról szelíden:

— S ha most azt írnád: egy macska csontváza volt — csontváz?

Én meggyőződve, de nagyon panaszosan hozzáfűzöm:

— Nem bánom, legyen hát csontváz.

Az ajtóban egy magas, barna lány áll — nem, fénylő lány. Sötét szeme és sötét haja van, de több világosságot áraszt a fekete hangulatomba, mint a Nap.

Az apám szipákol egyet, és kimegy az édesanyámhoz a konyhába. Tudja, hogy egyébként léghajónagyságúra dagad a májjam. Szipákol és megy, bár tudja, hogy a konyha hideg és kényelmetlen. Megy mégis. Tudja, hogy nélkülözhetem sápadt holdfényét, amikor itt van a barna lány, aki olyan mint a napfény.

Édesanyámon egy parasztos boglárral összetűzött, ízléstelen vörös-kék sál van. Látom, hogy most a konyhában egy cigarettán osztozkodnak, és macskacsontot — csontvásszá változtatva — újra a csatornába dobják. Ez a helyzet most a konyhában. Ezt mindenestre még pontosan láttam, nagyon is pontosan.

De aztán semmit se látok. Hogy is láthatnék?

A barna lány odavetette köpenyét egy székre és hozzám ült. Tizenkilenc évtől úgy felszökik az érverésem, mint a kismajom a pálmafára, s most a magasból rőtiszőrű kókuszdiókat dobál rám.

— A szívedtől ver úgy?

— Nem, a kókuszdióktól. Persze, hogy a szívemtől, mert te itt vagy, drága napfényem.

Elfelejtettem a konyhát, macskacsontot és kókuszdiót, s a napfényem-

nek meg kell engednie, hogy — a vakulás veszélye nélkül szótlanul bámuljam.

Meg akarta fogni az ütőeremet — azt akarta? —, de a majom elillant, s én erősen tartom a kezét.

Kint a törülközőket kifacsarták, a madarak és a gépkocsik pedig részben csüggedt-náthás, fölháborodott-pöffeszkedő hangokat hallatnak. Tőlem hetekig eshet az eső, mert ha mellettem ül a napfényem — sipcsontomon érzem a combját —, akkor majdnem makkegészséges vagyok. Mit törődöm én most a gépkocsikkal és a madarakkal!

Közben mindjárt észre vesszük, egyes halkan ejtett szavakból, hogy nagyon birjuk egymást. Nem a szavaktól függ, hogy ezt észrevegyük.

— Csengett tegnap este a füled?

— Tegnap este? A te fülednek mindig csengenie kellene.

A majom — ejh, micsoda ereje van a kölyöknek! — fokozott erővel dobálja a kókuszdiókat. De nemcsak rám. Mert a fénylő barna lány egyszerre nyugtalanul néz engem. A nyakán remeg egy ici-pici darab kék ér.

Olyan okosak vagy ostobák — vagy meglepettek — vagyunk mind a ketten, hogy egyikünk se szólt semmit. Mit is mondanánk? Járd be a világ valamennyi könyvtárát, szedd össze a világ minden szerelmi regényét, nem találsz bennük egyetlen megközelítően okos mondatot sem, amit most, ebben a pillanatban elmondhatnál.

A konyak és a láz fölbátorít. Konyakom ugyan nincs, de lázam annál inkább. Vakmerővé válok.

Becsusztatom napfényem kezét az ingem alatt a szívemre:

— Hallod? Egy majom ül benne és kókuszdiókat dobál. Kókuszdiókat. Millió és millió jókora kókuszdiókat. Egyre többet és egyre sebesebben. Erzed?

Nagyon halkan ezt mondja:

— Ó, te — itt! Nálam is.

Aztán egyikünk se szól semmit. Mit is mondhatnánk még? A világ egyetlen tenoristájának se juthat a kókuszdióink után még valami jobb az eszébe.

Az apám azonban tudja, hogy a kókuszdiók pergőtüze megárthat a majomnak, ha közbe nem lép. Ezért bejön a konyhából — a régen elfelejtett macskacsonttal — és a gép mellé ül. Az apám, ő, és tudja, hogy két óra napozás untig elég egy betegnek. Az én jó, kedves napfényem is nyomban belátja ezt, sajnós.

A majom, a pálmájától alétan, boldogan lecsusszan.

Korom Tibor fordítása

